

Ποιος πάει πού; Πόσο μένει; Πόσα ξοδεύει;

Α' μέρος: Ανάλυση στοιχείων εισερχόμενου
τουρισμού ανά Περιφέρεια 2023

Αύγουστος 2024

Ευαγγελία Λάμπρου
Ερευνήτρια – Στατιστικός

Δρ. Άρης Ίκκος, ISHC
Επιστημονικός Διευθυντής

©INSETTE Intelligence – Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση της αναφοράς στην πηγή

Διευκρινίσεις και ειδικοί όροι:

- Η παρούσα μελέτη αποτελεί αποκλειστική πνευματική ιδιοκτησία του INΣΕΤΕ.
- Επιτρέπεται η αναδημοσίευση, υπό τον όρο της ρητής αναφοράς της πηγής προέλευσης. Αν και έχει επιδειχθεί η δέουσα επιμέλεια ως προς τον έλεγχο των στοιχείων που χρησιμοποιήθηκαν και των εκτιμήσεων που παρουσιάζονται στην παρούσα μελέτη, το Ινστιτούτο ΣΕΤΕ (INΣΕΤΕ) και οι συγγραφείς της μελέτης δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τυχόν αποκλίσεις των πληροφοριών που αναφέρονται στην μελέτη ή για τυχόν παραλείψεις. Οι εκτιμήσεις και πληροφορίες που περιέχονται στην παρούσα μελέτη δίδονται για ενημερωτικούς και μόνο σκοπούς και όχι για εμπορικούς, επενδυτικούς, νομικούς ή άλλους σκοπούς. Η χρήση ή στήριξη στην μελέτη από οποιοδήποτε μέρος και τυχόν αποφάσεις που βασίζονται σε αυτήν αποτελούν αποκλειστική υπευθυνότητα αυτών που χρησιμοποιούν την μελέτη. Το INΣΕΤΕ και οι συγγραφείς της μελέτης δε φέρουν καμιά ευθύνη ή υποχρέωση για ζημίες που μπορεί να προκύψουν σε οποιοδήποτε, ως αποτέλεσμα αποφάσεων που τυχόν ληφθούν βασισμένες στην παρούσα μελέτη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1.	Ανάλυση των στοιχείων του ταξιδιωτικού ισοζυγίου πληρωμών και βασικών δεικτών ανά Περιφέρεια	9
1.1	Επισκέψεις ανά Αγορά.....	9
1.2	Επισκέψεις ανά Περιφέρεια	12
1.2.1	Κατάταξη Περιφερειών βάσει Επισκέψεων	13
1.2.2	Τop-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Επισκέψεων	15
1.3	Διανυκτερεύσεις ταξιδιωτών ανά Περιφέρεια	18
1.3.1	Κατάταξη Περιφερειών βάσει Διανυκτερεύσεων	19
1.3.2	Τop-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Διανυκτερεύσεων	21
1.4	Ταξιδιωτικές Εισπράξεις ανά Περιφέρεια	24
1.4.1	Κατάταξη Περιφερειών βάσει Εισπράξεων	25
1.4.2	Τop-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Ταξιδιωτικών Εισπράξεων	27
1.5	Δαπάνη ανά Επίσκεψη ανά Περιφέρεια	32
1.6	Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση ανά Περιφέρεια.....	35
1.7	Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια	37
	Ηλεκτρονικές Πηγές	39

Πίνακας 1: Top-15 Επισκέψεων και Επισκεπτών 2023-2022.....	9
Πίνακας 2: Top-10 Επισκέψεις ανά Επισκέπτη	11
Πίνακας 3: Επισκέψεις 2023-2022.....	12
Πίνακας 4: Διανυκτερεύσεις 2023-2022	18
Πίνακας 5: Ταξιδιωτικές Εισπράξεις 2023-2022	24
Γράφημα 1: Κατανομή Επισκέψεων 2023	14
Γράφημα 2: Κατανομή Διανυκτερεύσεων 2023	20
Γράφημα 3: Κατανομή Ταξιδιωτικών Εισπράξεων 2023	26
Γράφημα 4: Δαπάνη ανά Επίσκεψη ανά Περιφέρεια 2023-2022	34
Γράφημα 5: Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση ανά Περιφέρεια 2023-2022	36
Γράφημα 6: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια 2023-2022	38

ΕΠΕΞΗΓΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Η Τράπεζα της Ελλάδος ανακοίνωσε τα στοιχεία του ταξιδιωτικού ισοζυγίου ανά Περιφέρεια και ανά χώρα προέλευσης των επισκεπτών (Τράπεζα της Ελλάδας, 2022). Η συγκέντρωση και επεξεργασία ταξιδιωτικών στοιχείων ανά Περιφέρεια, όπως αυτά συλλέγονται μέσω της Έρευνας Συνόρων (Εθνικά Στατιστικά Στοιχεία –Πηγές και Τρόποι Μέτρησης, 2016), ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2016 και έκτοτε η Τράπεζα της Ελλάδος συγκεντρώνει στοιχεία και για την περιφερειακή κατανομή των ταξιδιωτικών εισπράξεων, των επισκέψεων, των διανυκτερεύσεων και των εισερχόμενων ταξιδιωτών (Οικονομικό Δελτίο, 2006).

Η ταξινόμηση των Περιφερειών γίνεται σύμφωνα με την επίσημη στατιστική ταξινόμηση της ΕΕ (NUTS 2013/EU-28) και συγκεκριμένα με το δεύτερο επίπεδο αυτής (NUTS 2), που συμπίπτει με τη διοικητική διαίρεση της χώρας σε 13 Περιφέρειες.

Η παρούσα μελέτη αναλύει τα στοιχεία σε επίπεδο Περιφερειών, με στόχο των βασικών μεγεθών της Ελλάδας.

Αναλύονται τα μεγέθη για τις:

- Επισκέψεις
- Διανυκτερεύσεις
- Εισπράξεις
- καθώς και για τους βασικούς δείκτες:
- Δαπάνη ανά επίσκεψη
- Δαπάνη ανά διανυκτέρευση
- Μέση διάρκεια παραμονής

ΚΥΡΙΑ ΣΗΜΕΙΑ

Η αύξηση επισκέψεων, διανυκτερεύσεων και εσόδων από τον εισερχόμενο τουρισμό το 2023 σε σχέση με το 2022 για το σύνολο της Ελλάδας δεν κατανέμεται ομοιόμορφα μεταξύ των Περιφερειών, που παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ τους, με αρκετές από τις μη ανεπτυγμένες τουριστικά Περιφέρειες να παρουσιάζουν μειώσεις. Συγκεκριμένα:

- Στις επισκέψεις, μείωση παρατηρήθηκε σε τέσσερις Περιφέρειες που δεν είναι τουριστικά ανεπτυγμένες (Πελοπόννησος, Θεσσαλία, Δυτική Ελλάδα και Στερεά Ελλάδα), ενώ στις υπόλοιπες Περιφέρειες παρουσιάστηκε αύξηση.
- Στις διανυκτερεύσεις, εκτός από τις τέσσερις προαναφερθείσες Περιφέρειες, μείωση παρουσίασαν οι επίσης μη ανεπτυγμένες τουριστικά Περιφέρειες του Βορείου Αιγαίου και της Δυτικής Μακεδονίας καθώς και οι τουριστικά ανεπτυγμένες Περιφέρειες της Κεντρικής Μακεδονίας και του Νοτίου Αιγαίου.
- Τέλος, αναφορικά με τα έσοδα, μειώσεις παρουσιάστηκαν σε τέσσερις μη ανεπτυγμένες τουριστικά Περιφέρειες (Πελοπόννησος, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη, Δυτική Ελλάδα, Στερεά Ελλάδα) καθώς και στις Ιονίους Νήσους, ενώ αύξηση παρουσίασαν όλες οι υπόλοιπες Περιφέρειες.

Επίσης, η δαπάνη ανά επίσκεψη ανά Περιφέρεια παρουσίασε μείωση, παρά την αύξηση της μέσης δαπάνης ανά διανυκτέρευση, λόγω αφενός της μείωσης της μέσης διάρκειας παραμονής και αφετέρου της μετατόπισης της ζήτησης προς Περιφέρειες με χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη όπως η Αττική και η Ήπειρος.

Αναλυτικότερα:

Το 2023 στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν συνολικά 36.136 χιλ. επισκέψεις στις 13 Περιφέρειες της χώρας, παρουσιάζοντας αύξηση +15,2% σε σύγκριση με το 2022 που είχαν πραγματοποιηθεί 31.367 χιλ. επισκέψεις. Η πλειοψηφία των Περιφερειών παρουσίασε αύξηση στον αριθμό των επισκέψεων. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κατά +58,1% καταγράφηκε στην Περιφέρεια Ηπείρου και ακολουθήσε η Περιφέρεια Αττικής με +40,3%. Αντίθετα η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά -17,8%.

Ο αριθμός των επισκέψεων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των επισκεπτών που το 2023 διαμορφώθηκε σε 32.735 χιλ. (+17,6% σε σχέση με το 2022) καθώς ένας επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί περισσότερες από μία Περιφέρειες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στην Ελλάδα.

Στην πρώτη θέση κατάταξης των χωρών, με βάση τον αριθμό των επισκέψεων το 2023, ανέβηκε η Γερμανία με 5.027 χιλ. επισκέψεις ενώ στην δεύτερη θέση υποχώρησε το Ηνωμένο Βασίλειο. Στην τρίτη θέση ανέβηκε η Βουλγαρία κερδίζοντας 2 θέσεις στον πίνακα κατάταξης και ακολούθησε η Ιταλία κερδίζοντας επίσης 2 θέσεις στον πίνακα κατάταξης. Αντίθετα, 2 θέσεις στην κατάταξη υποχώρησαν η Γαλλία και οι ΗΠΑ.

Κατά μέσο όρο, ο κάθε επισκέπτης της Ελλάδας (που αντιστοιχεί σε μια άφιξη) επισκέφτηκε 1,10 Περιφέρειες το 2023 ενώ το 2022 επισκεπτόταν 1,13 Περιφέρειες. Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται στους επισκέπτες από τις «long haul» αγορές, καθώς σε ένα ταξίδι στην Ελλάδα τείνουν να επισκέπτονται σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό Περιφερειών. Ενδεικτικά: Αυστραλία (1,76 επισκέψεις ανά επισκέπτη), Η.Π.Α. (1,50) και Καναδάς (1,38).

Οι διανυκτερεύσεις των ταξιδιωτών στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στις 227.938 χιλ. το 2023 παρουσιάζοντας αύξηση +5,1% σε σχέση με το 2022. Η πλειοψηφία των Περιφερειών παρουσίασε μείωση στον αριθμό των διανυκτερεύσεων. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κατά +35,9% καταγράφηκε στην Περιφέρεια Ηπείρου και ακολούθησε η Περιφέρεια Αττικής με +26,2%. Αντίθετα η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά -31,1%.

Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν σε 19.746 εκατ. € το 2022 παρουσιάζοντας αύξηση +14,4% σε σχέση με το 2022. Η πλειοψηφία των Περιφερειών παρουσίασε αύξηση των εισπράξεων. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κατά +41,9% καταγράφηκε στην Περιφέρεια Κρήτης και ακολούθησε η Περιφέρεια Αττικής με +32,9%. Αντίθετα η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατά -23,4% και ακολούθησε η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με -21,8%. Στις πέντε κύριες τουριστικές Περιφέρειες (Νοτίου Αιγαίου, Αττικής, Κεντρικής Μακεδονίας, Κρήτης και Ιονίων Νήσων) πραγματοποιήθηκε το 83,9% των επισκέψεων, το 87,7% των διανυκτερεύσεων και το 90,5% των εισπράξεων.

Η δαπάνη ανά επίσκεψη ανά Περιφέρεια στις 13 Περιφέρειες της χώρας το 2023 διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στα 546 € έναντι 550 € το 2022, παρουσιάζοντας μείωση κατά -0,7%. Η μείωση αυτή, παρά την αύξηση της μέσης δαπάνης ανά διανυκτέρευση κατά +8,9% (από 80 € σε 87 €),

οφείλεται στη μείωση της μέσης διάρκειας παραμονής κατά -8,8% (από 6,9 σε 6,3 διανυκτερεύσεις) και μετατόπισης της ζήτησης προς Περιφέρειες με χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη όπως η Αττική και η Ήπειρος (480 € και 193 € αντίστοιχα έναντι € 546 για το σύνολο των Περιφερειών). Η αύξηση της δαπάνης διαφοροποιείται ανά Περιφέρεια (βλ. γράφημα 4), με τέσσερις Περιφέρειες (Κρήτη, Νότιο Αιγαίο, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησο και Θεσσαλία) να παρουσιάζουν αύξηση ενώ οι υπόλοιπες εννέα παρουσιάζουν μείωση. Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται στους τρεις δείκτες μεταξύ των Περιφερειών:

- ⊗ Η υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη καταγράφηκε στην Περιφέρεια Κρήτης με 941 €, παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη αύξηση σε σύγκριση με το 2022, τόσο ποσοστιαία όσο και σε απόλυτες διαφορές κατά +31,5%/+225 €. Αντίθετα, στην Περιφέρεια Ηπείρου καταγράφηκε η χαμηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη η οποία διαμορφώθηκε σε 193 € καταγράφοντας μείωση -19,7%/-47 €. Μόλις πέντε Περιφέρειες (Κρήτη, Νότιο Αιγαίο, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησο και Θεσσαλία) παρουσιάζουν αύξηση ενώ οι υπόλοιπες εννέα παρουσιάζουν μείωση.
- ⊗ Η υψηλότερη δαπάνη ανά διανυκτέρευση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Κρήτης με 113 € παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη αύξηση τόσο ποσοστιαία όσο και σε απόλυτες διαφορές κατά +29,7%/+6 €. Αντίθετα, η χαμηλότερη μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση με 47 € καταγράφηκε στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας σημειώνοντας αύξηση +5,4%. Μόνο στις Περιφέρειες Κρήτης (113 €) και Νοτίου Αιγαίου (105 €) η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση ήταν υψηλότερη από το μέσο όρο της Ελλάδας (85 €) ενώ οι υπόλοιπες 10 κινήθηκαν κάτω του μέσου όρου.
- ⊗ Η υψηλότερη μέση διάρκεια παραμονής το 2023 καταγράφηκε στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 9,8 διανυκτερεύσεις παρουσιάζοντας μείωση -10,2%. Η χαμηλότερη μέση διάρκεια παραμονής ήταν 2,5 διανυκτερεύσεις και σημειώθηκε στην Περιφέρειας Ηπείρου καταγράφοντας μείωση -14,0%. Η μέση διάρκεια παραμονής μόνο στις Περιφέρειες Κρήτης και Ιονίων Νήσων παρουσίασε αύξηση.

1. Ανάλυση των στοιχείων του ταξιδιωτικού ισοζυγίου πληρωμών και βασικών δεικτών ανά Περιφέρεια

1.1 Επισκέψεις ανά Αγορά

Το 2023 στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκαν συνολικά 36.136 χιλ. επισκέψεις στις 13 Περιφέρειες της χώρας, παρουσιάζοντας αύξηση +15,2% σε σύγκριση με το 2022 που είχαν πραγματοποιηθεί 31.367 χιλ. επισκέψεις (Πίνακας 1). Ο αριθμός των επισκέψεων είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των επισκεπτών που το 2023 διαμορφώθηκε σε 32.735 χιλ. (+17,6% σε σχέση με το 2022) καθώς ένας επισκέπτης μπορεί να επισκεφθεί περισσότερες από μία Περιφέρειες κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του στην Ελλάδα.

Πίνακας 1: Top-15 Επισκέψεων και Επισκεπτών 2023-2022

Θέση Κατάταξης 2023	Μεταβολή Θέσης Κατάταξης 2023-2022	Χώρες	Επισκέψεις (σε χιλ.)		%Μεταβολή	Επισκέπτες (σε χιλ.)		%Μεταβολή	Αναλογία Επισκέψεων ανά Επισκέπτη	
			2023	2022		2023	2022		2023	2022
1	▲	Γερμανία	5.027	4.697	7,0%	4.764	4.352	9,5%	1,06	1,08
2	▼	Ηνωμένο Βασίλειο	4.854	4.781	1,5%	4.592	4.485	2,4%	1,06	1,07
3	▲	Βουλγαρία	2.911	1.866	56,0%	2.875	1.812	58,6%	1,01	1,03
4	▲	Ιταλία	2.127	1.566	35,8%	1.842	1.413	30,4%	1,15	1,11
5	▼	Γαλλία	2.125	2.146	-1,0%	1.831	1.758	4,2%	1,16	1,22
6	▼	ΗΠΑ	2.108	1.913	10,2%	1.407	1.089	29,2%	1,50	1,76
7	▬	Ρουμανία	1.437	1.427	0,7%	1.416	1.379	2,7%	1,01	1,03
8	▬	Ολλανδία	1.224	1.159	5,6%	1.127	1.059	6,4%	1,09	1,10
9	▲	Πολωνία	1.224	840	45,7%	1.186	817	45,2%	1,03	1,03
10	▼	Αλβανία	1.200	961	24,9%	1.086	860	26,4%	1,10	1,12
11	▬	Βόρεια Μακεδονία	1.132	771	46,8%	1.128	770	46,5%	1,00	1,00
12	▲	Τουρκία	949	599	58,5%	878	541	62,3%	1,08	1,11
13	▬	Αυστρία	816	656	24,4%	764	614	24,5%	1,07	1,07
14	▲	Βέλγιο	777	552	40,6%	669	502	33,4%	1,16	1,10
15	▼	Σερβία	718	735	-2,3%	711	728	-2,4%	1,01	1,01
		Top-15 χωρών	28.628	24.669	16,1%	26.275	22.178	18,5%	1,09	1,11
		Σύνολο	36.136	31.367	15,2%	32.735	27.836	17,6%	1,10	1,13

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία: INSETE Intelligence

Στην πρώτη θέση κατάταξης των χωρών, με βάση τον αριθμό των επισκέψεων το 2023, ανέβηκε η Γερμανία με 5.027 χιλ. επισκέψεις παρουσιάζοντας αύξηση +7,0% σε σύγκριση με το 2022.

Στην δεύτερη θέση με 4.854 χιλ. επισκέψεις υποχώρησε το Ηνωμένο Βασίλειο παρόλο που σημείωσε αύξηση +1,5%. Στην τρίτη θέση με 2.911 επισκέψεις ανέβηκε η Βουλγαρία κερδίζοντας 2 θέσεις στον πίνακα κατάταξης παρουσιάζοντας αύξηση +56,0% και ακολούθησε η Ιταλία με 2.127 χιλ. επισκέψεις, παρουσιάζοντας αύξηση +35,8% κερδίζοντας επίσης 2 θέσεις στον πίνακα κατάταξης. Αντίθετα, 2 θέσεις στην κατάταξη υποχώρησαν η Γαλλία και οι ΗΠΑ. Ειδικότερα, η Γαλλία με 2.125 χιλ. επισκέψεις, κατέγραψε μείωση -1,0% και ακολούθησαν οι ΗΠΑ με 2.108 χιλ. επισκέψεις παρόλο που σημείωσαν αύξηση +10,2%.

Αμετάβλητη στον πίνακα κατάταξης παρέμεινε η Ρουμανία με 1.437 χιλ. επισκέψεις παρόλο σημειώνοντας οριακή αύξηση +0,7%. Αύξηση κατά +5,6% παρουσίασε ο αριθμός επισκέψεων (1.224 χιλ.) από την Ολλανδία που παρέμεινε στη όγδοη θέση. Η Πολωνία, κέρδισε 1 θέση στον πίνακα κατάταξης καταγράφοντας 1.224 χιλ. επισκέψεις σημειώνοντας αύξηση +45,7%. Η Αλβανία υποχώρησε στην δέκατη θέση με 1.200 χιλ. επισκέψεις παρουσιάζοντας μεγάλη αύξηση +24,9%.

Στην 11η θέση παρέμεινε η Βόρεια Μακεδονία παρόλο που σημείωσε αύξηση +46,8% με 1.132 χιλ. επισκέψεις. Μια θέση ανέβηκε στην κατάταξη η Τουρκία και βρέθηκε στην 12η θέση με 949 χιλ. επισκέψεις καταγράφοντας τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση από τις υπό ανάλυση χώρες κατά +58,5%. Στην 13η θέση παρέμεινε η Αυστρία με τις επισκέψεις να διαμορφώνονται σε 816 χιλ. σημειώνοντας αύξηση +24,4%. Το Βέλγιο ανέβηκε στην 14η θέση, κερδίζοντας 1 θέση στον αντίστοιχο πίνακα, με τις επισκέψεις να διαμορφώνονται σε 777 χιλ. παρουσιάζοντας αύξηση +40,6%. Τέλος, στην 15η θέση βρέθηκε η Σερβία με 718 χιλ. επισκέψεις χάνοντας 3 θέσεις στον πίνακα κατάταξης καταγράφοντας μείωση -2,3%.

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του Πίνακα 1, οι επισκέπτες από τις περισσότερες χώρες επισκέφθηκαν αναλογικά το 2023 λιγότερες Περιφέρειες απ' ό τι το 2022. Οριακή εξαίρεση αποτελούν οι επισκέπτες από το Βέλγιο και την Ιταλία ενώ τον ίδιο αριθμό Περιφερειών επισκέφθηκαν οι επισκέπτες από την Πολωνία, την Σερβία, την Βόρεια Μακεδονία και την Αυστρία.

Κατά μέσο όρο, ο κάθε επισκέπτης της Ελλάδας (που αντιστοιχεί σε μια άφιξη) επισκέφτηκε 1,10 Περιφέρειες το 2023 ενώ το 2022 επισκεπτόταν 1,13 Περιφέρειες. Σημαντική διαφοροποίηση παρατηρείται στους επισκέπτες από τις «long haul» αγορές, καθώς σε ένα ταξίδι στην Ελλάδα τείνουν να επισκέπτονται σημαντικά μεγαλύτερο αριθμό Περιφερειών. Ενδεικτικά: Αυστραλία (1,76 επισκέψεις ανά επισκέπτη), Η.Π.Α. (1,50) και Καναδάς (1,38). Περισσότερες Περιφέρειες σε σύγκριση με το μέσο όρο επισκέπτονται και οι επισκέπτες από την Ισπανία (1,26) και οριακά από την Γαλλία και το Βέλγιο (1,16), την Ιταλία (1,15), την Ελβετία (1,14) και την Ιρλανδία (1,11).

Πίνακας 2:Τop-10 Επισκέψεις ανά Επισκέπτη

Θέση Κατάταξης 2023	Μεταβολή Θέσης Κατάταξης 2023-2022	Τop-10 Επισκέψεις/Επισκέπτη			%Μεταβολή 2023-2022
		Χώρες	2023	2022	
1	▲	Αυστραλία	1,76	1,55	0,21
2	■	ΗΠΑ	1,50	1,76	-0,26
3	▼	Καναδάς	1,38	1,81	-0,44
4	■	Ισπανία	1,26	1,50	-0,24
5	■	Γαλλία	1,16	1,22	-0,06
6	▲	Βέλγιο	1,16	1,10	0,06
7	▲	Ιταλία	1,15	1,11	0,05
8	▼	Ελβετία	1,14	1,17	-0,03
9	▲	Ιρλανδία	1,11	1,12	0,00
10	▼	Αλβανία	1,10	1,12	-0,01
		Σύνολο	1,10	1,13	-0,02

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.2 Επισκέψεις ανά Περιφέρεια

Οι επισκέψεις στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας διαμορφώθηκαν στις 36.136 χιλ. το 2023 παρουσιάζοντας αύξηση +15,2% σε σύγκριση με το 2022, (Πίνακας 3). Η πλειοψηφία των Περιφερειών παρουσίασε αύξηση στον αριθμό των επισκέψεων. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κατά +58,1% καταγράφηκε στην Περιφέρεια Ηπείρου και ακολουθήσε η Περιφέρεια Αττικής με +40,3%. Αντίθετα η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά -17,8%.

Πίνακας 3: Επισκέψεις 2023-2022

Θέση Κατάταξης 2023	Μεταβολή Θέσης Κατάταξης 2022-2023	Περιφέρειες	Επισκέψεις (σε χιλ.)		%Μεταβολή 2023-2022
			2023	2022	
1	▲	Αττική	7.889	5.624	40,3%
2	▼	Νότιο Αιγαίο	6.961	6.696	4,0%
3	▬	Κεντρική Μακεδονία	6.566	5.568	17,9%
4	▬	Κρήτη	5.522	5.114	8,0%
5	▬	Ίονιοι Νήσοι	3.378	3.176	6,3%
6	▲	Ήπειρος	1.712	1.083	58,1%
7	▼	Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	1.281	1.096	16,9%
8	▬	Πελοπόννησος	732	891	-17,8%
9	▬	Θεσσαλία	624	646	-3,4%
10	▬	Δυτική Ελλάδα	564	582	-3,2%
11	▬	Στερεά Ελλάδα	494	521	-5,2%
12	▬	Βόρειο Αιγαίο	207	196	5,8%
13	▬	Δυτική Μακεδονία	206	174	18,4%
Σύνολο			36.136	31.367	15,2%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.2.1 Κατάταξη Περιφερειών βάσει Επισκέψεων

Στην πρώτη θέση ανέβηκε η Περιφέρεια Αττικής καταγράφοντας αύξηση +40,3% με 7.889 χιλ. επισκέψεις ενώ στη δεύτερη θέση υποχώρησε η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου παρουσιάζοντας ωστόσο αύξηση +4,0% με 6.961 χιλ. επισκέψεις. Στην τρίτη θέση διατηρήθηκε η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας παρουσιάζοντας αύξηση +17,9% με 6.566 χιλ. επισκέψεις ενώ στην τέταρτη θέση παρέμεινε η Περιφέρεια Κρήτης καταγράφοντας αύξηση +8,0% με τις επισκέψεις να διαμορφώνονται σε 5.522 χιλιάδες. Αύξηση κατά +6,3% παρουσίασε και η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ενώ οι επισκέψεις διαμορφώθηκαν σε 3.378 χιλ., παραμένοντας στην πέμπτη θέση του πίνακα κατάταξης.

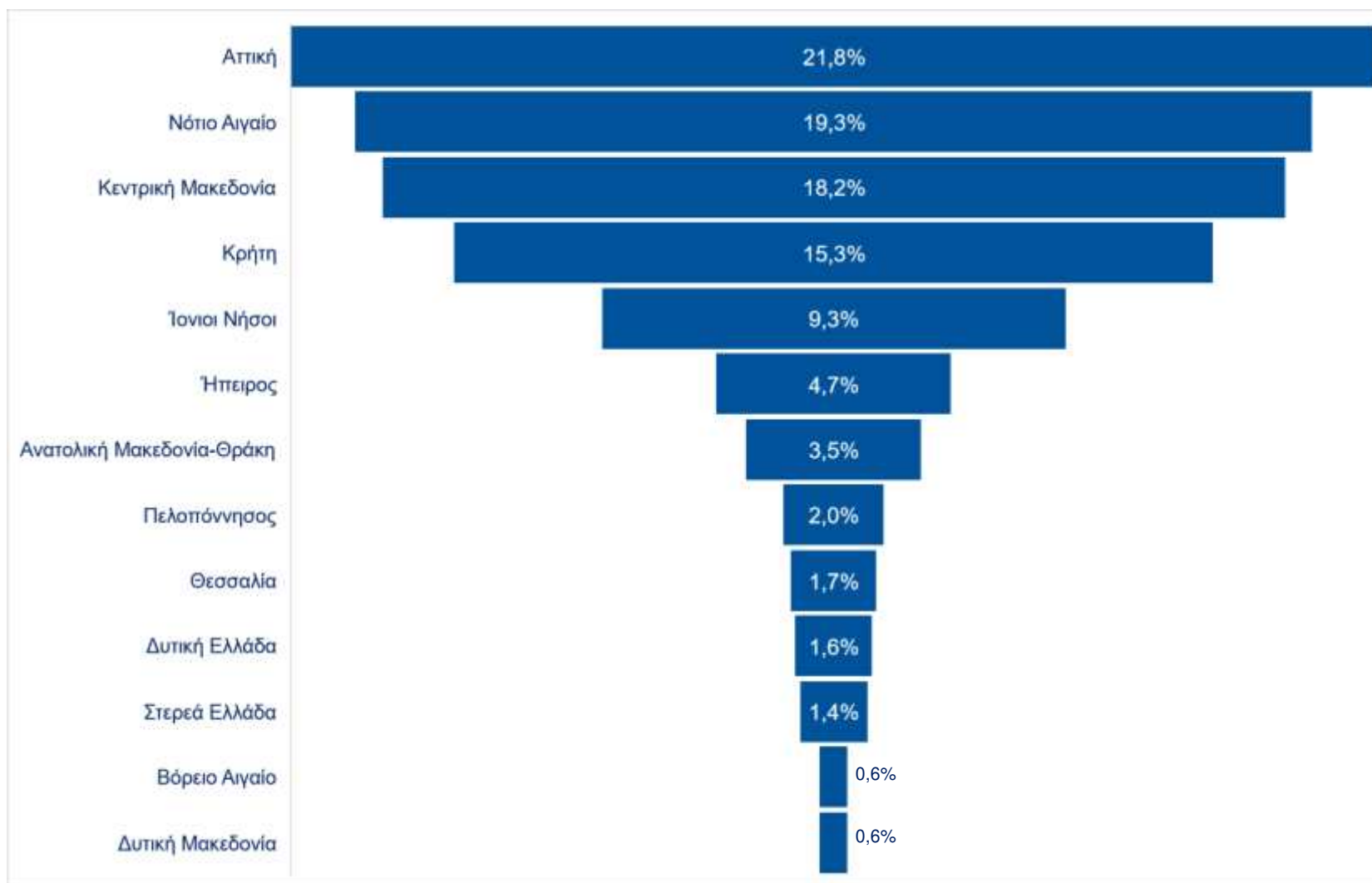
Η Περιφέρεια Ηπείρου κατέγραψε τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση +58,1% και ανέβηκε στην έκτη θέση με τις επισκέψεις να διαμορφώνονται σε 1.712 χιλιάδες. Στην έβδομη θέση υποχώρησε η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 1.281 χιλ. επισκέψεις, παρουσιάζοντας ωστόσο αύξηση +16,9%. Οι υπόλοιπες Περιφέρειες διατήρησαν τη θέση τους σε σύγκριση με το 2022. Η Περιφέρεια Πελοποννήσου παρουσίασε μείωση -17,8% ενώ καταγράφηκαν 732 χιλ. επισκέψεις. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας οι επισκέψεις διαμορφώθηκαν σε 624 χιλ. σημειώνοντας μείωση -3,4% και ακολουθήσε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, όπου οι επισκέψεις διαμορφώθηκαν σε 564 χιλ. σημειώνοντας μείωση -3,2%.

Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας με 494 χιλ. επισκέψεις κατέγραψε μείωση -5,2%. Στις τελευταίες θέσεις, βρέθηκαν οι Περιφέρειες Βόρειου Αιγαίου (207 χιλ.) και Δυτικής Μακεδονίας (206 χιλ.) καταγράφοντας αύξηση +5,8% και +18,4% αντίστοιχα.

Σύμφωνα με την κατανομή των επισκέψεων στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας που αποτυπώνονται στο Γράφημα 1, το 83,9% των επισκέψεων πραγματοποιήθηκε στις εξής πέντε περιφέρειες: Αττικής (21,8%), Νοτίου Αιγαίου (19,3%), Κεντρικής Μακεδονίας (18,2%), Κρήτης (15,3%) και Ιονίων Νήσων (9,3%).

Στο σύνολο των υπόλοιπων Περιφερειών αντιστοιχεί μόλις το 16,1% των επισκέψεων το 2023. Ακολουθεί η ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων για τις υπόλοιπες Περιφέρειες: Ηπείρου (4,7%) Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (3,5%), Πελοποννήσου (2,0%), Θεσσαλίας (1,7%), Δυτικής Ελλάδας (1,6%), Στερεάς Ελλάδας (1,4%) και Βόρειου Αιγαίου και Δυτικής Μακεδονίας (0,6% αντίστοιχα).

Γράφημα 1: Κατανομή Επισκέψεων 2023

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας – Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.2.2 Top-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Επισκέψεων

Την πρώτη θέση στις επισκέψεις -ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες της χώρας-κατέχει η Περιφέρεια Αττικής με 7.789 χιλ. επισκέψεις. Το μεγαλύτερο μέρος των επισκέψεων προήλθε από το Ην. Βασίλειο (976 χιλ.) και ακολούθησαν οι επισκέψεις ταξιδιωτών από τις ΗΠΑ (876 χιλ.) και την Γερμανία (631χιλ.). (Χάρτης 1). Στην δεύτερη θέση βρέθηκε η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με τις επισκέψεις να διαμορφώνονται σε 6.961 χιλ. έχοντας κύριες πηγές το Ην. Βασίλειο (1.312 χιλ.) την Γερμανία (1.205 χιλ.) και τις ΗΠΑ (683 χιλ.). Στην τρίτη θέση βρέθηκε η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας με 6.566 χιλ. επισκέψεις, με την πλειονότητα των επισκέψεων να προέρχεται από τη Βουλγαρία (1.821 χιλ.). Ακολούθησαν οι επισκέψεις από την Βόρεια Μακεδονία (1.079 χιλ.) και την Γερμανία (917 χιλ.).

Ακολούθησε η Περιφέρεια Κρήτης με τις επισκέψεις να διαμορφώνονται σε 5.522 χιλιάδες, εκ των οποίων από την Γερμανία προήλθαν 1.204 χιλ., το Ην. Βασίλειο 832 χιλ. και την Γαλλία 670 χιλιάδες. Την πεντάδα των Περιφερειών συμπληρώνει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με 3.378 χιλ. επισκέψεις. Ο κύριος όγκος των επισκέψεων να προήλθε από το Ην. Βασίλειο (1.066 χιλ.) και ακολούθησαν η Γερμανία (548 χιλ.) και η Ιταλία (445 χιλ.).

Στην έκτη θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Ηπείρου με 1.712 χιλ. επισκέψεις με κύρια αγορά την Αλβανία (219 χιλ.) ενώ ακολούθησαν χαμηλότερα η Γερμανία (80 χιλ.) και το Ηνωμένο Βασίλειο (76 χιλ.). Στην έβδομη θέση βρέθηκε η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης οι επισκέψεις διαμορφώθηκαν σε 1.281 χιλ. με τον κύριο όγκο επισκέψεων να προέρχεται από την Τουρκία (519 χιλ.) ενώ ακολούθησαν η Γερμανία (173 χιλ.) και η Ρουμανία (156 χιλ.).

Στη όγδοη θέση διατηρήθηκε η Περιφέρεια Πελοποννήσου με 732 χιλ. επισκέψεις έχοντας ως κύριες πηγές την Γερμανία (84 χιλ.), τις ΗΠΑ (81 χιλ.) και την Γαλλία (74 χιλ.). Στην ένατη θέση βρίσκεται η Περιφέρεια της Θεσσαλίας, με 624 χιλ. επισκέψεις, με κύρια πηγή το Ην. Βασίλειο (146 χιλ.) ενώ ακολούθησαν η Ιταλία (72 χιλ.) και η Γερμανία (44 χιλ.).

Τη δεκάδα συμπληρώνει η Περιφέρεια η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με 564 χιλ. επισκέψεις έχοντας ως κύρια αγορά την Αλβανία (123 χιλ.) ενώ ακολούθησαν χαμηλότερα η Γερμανία (54 χιλ.) και η Γαλλία (45 χιλ.). Οι επισκέψεις για τη Στερεά Ελλάδα διαμορφώθηκαν σε 494 χιλ. και προήλθαν από το Ην. Βασίλειο (53 χιλ.), τις ΗΠΑ (48 χιλ.) και την Γαλλία (44 χιλ.).

Στη 12η θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 207 χιλ. επισκέψεις έχοντας κύρια πηγή τις Η.Π.Α. (38 χιλ.) ενώ ακολούθησαν το Ηνωμένο Βασίλειο (18 χιλ.) και η Γερμανία (13 χιλ.).

Στην τελευταία θέση των επισκέψεων βρέθηκε η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με 206 χιλ. επισκέψεις έχοντας κύρια αγορά την Αλβανία (92 χιλ.) ενώ ακολούθησαν σημαντικά χαμηλότερα η Γερμανία (32 χιλ.) και η Βουλγαρία (μόλις 6 χιλ.).

Στο χάρτη 1 παρουσιάζονται οι τρεις κύριες χώρες προέλευσης σε κάθε Περιφέρεια βάσει του αριθμού των επισκέψεων.

Χάρτης 1. Top-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Επισκέψεων

1.3 Διανυκτερεύσεις ταξιδιωτών ανά Περιφέρεια

Οι διανυκτερεύσεις των ταξιδιωτών στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στις 227.938 χιλ. το 2023 παρουσιάζοντας αύξηση +5,1% σε σχέση με το 2022. (Πίνακας 4). Η πλειοψηφία των Περιφερειών παρουσίασε μείωση στον αριθμό των διανυκτερεύσεων. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κατά +35,9% καταγράφηκε στην Περιφέρεια Ηπείρου και ακολουθήσε η Περιφέρεια Αττικής με +26,2%. Αντίθετα η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Πελοποννήσου κατά -31,1%.

Πίνακας 4: Διανυκτερεύσεις 2023-2022

Θέση Κατάταξης 2023	Μεταβολή Θέσης Κατάταξης 2022-2023	Περιφέρειες	Διανυκτερεύσεις (σε χιλ.)		%Μεταβολή 2023-2022
			2023	2022	
1	■	Νότιο Αιγαίο	50.643	51.371	-1,4%
2	■	Κρήτη	45.837	41.891	9,4%
3	■	Αττική	44.348	35.135	26,2%
4	■	Κεντρική Μακεδονία	32.272	33.926	-4,9%
5	■	Ίονιοι Νήσοι	26.915	24.026	12,0%
6	▲	Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	5.835	5.891	-0,9%
7	▼	Πελοπόννησος	5.540	8.042	-31,1%
8	▲	Ήπειρος	4.320	3.178	35,9%
9	▼	Θεσσαλία	4.077	4.436	-8,1%
10	■	Δυτική Ελλάδα	2.742	2.977	-7,9%
11	■	Στερεά Ελλάδα	2.454	2.962	-17,1%
12	■	Βόρειο Αιγαίο	2.037	2.144	-5,0%
13	■	Δυτική Μακεδονία	918	971	-5,5%
Σύνολο			227.938	216.949	5,1%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.3.1 Κατάταξη Περιφερειών βάσει Διανυκτερεύσεων

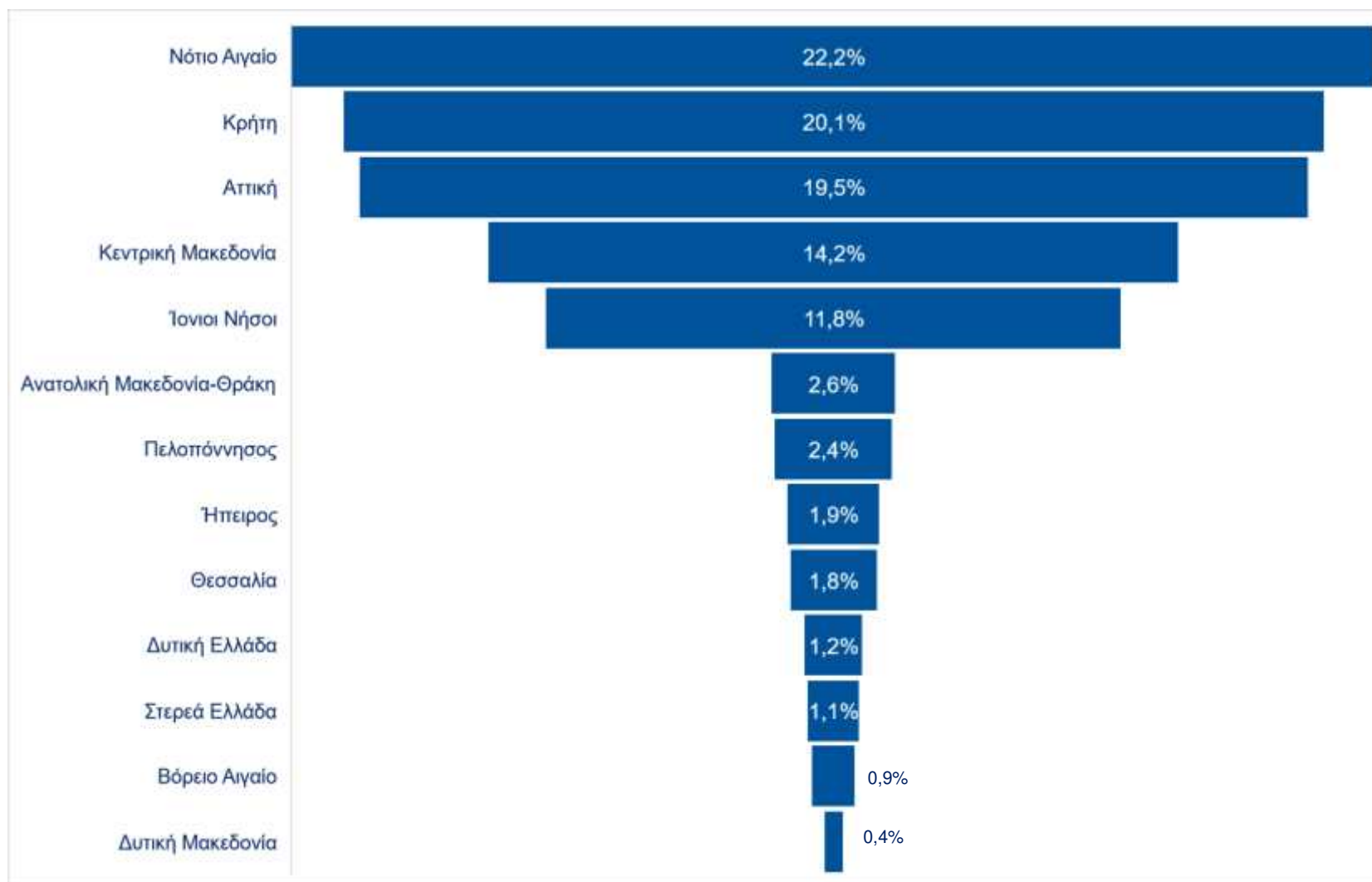
Στην πρώτη θέση της κατάταξης, με 50.643 χιλ. διανυκτερεύσεις, διατηρήθηκε η Περιφέρεια του Νότιου Αιγαίου παρουσιάζοντας μείωση -1,4%. Στη δεύτερη θέση παρέμεινε η Περιφέρεια Κρήτης με 45.837 χιλ. καταγράφοντας αύξηση +9,4%. Στην τρίτη θέση παρέμεινε αμετάβλητη η Περιφέρεια Αττικής με 44.348 χιλ. διανυκτερεύσεις, καταγράφοντας αύξηση +26,2% και στην τέταρτη θέση η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 32.272 χιλ. διανυκτερεύσεις παρουσιάζοντας ωστόσο μείωση -4,9%. Η πεντάδα συμπληρώνεται με την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με 26.915 χιλ. διανυκτερεύσεις και αύξηση +12,0%.

Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με 5.835 χιλ. διανυκτερεύσεις κατέγραψε οριακή μείωση -0,9% ωστόσο κέρδισε μία θέση στον πίνακα κατάταξης. Αντίθετα η Περιφέρεια Πελοποννήσου με 5.540 χιλ. διανυκτερεύσεις κατέγραψε τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση κατά -31,1% και υποχώρησε στην έβδομη θέση. Η Περιφέρεια Ηπείρου με 4.320 χιλ. διανυκτερεύσεις κέρδισε μια θέση παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση +35,9%. Μια θέση υποχώρησε η Περιφέρεια Θεσσαλίας με 4.077 χιλ. διανυκτερεύσεις καταγράφοντας μείωση κατά -8,1%. Στην δέκατη θέση παρέμεινε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με 2.742 χιλ. διανυκτερεύσεις σημειώνοντας μείωση -7,9%. Αμετάβλητη στην 11η θέση παρέμεινε η Περιφέρεια της Στερεάς Ελλάδας παρότι σημείωσε μείωση κατά -17,1%, με 2.454 χιλ. διανυκτερεύσεις. Στην 12η θέση σημειώνοντας μείωση κατά -5,0%, παρέμεινε η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 2.037 χιλ. διανυκτερεύσεις. Στην τελευταία θέση βρέθηκε η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με 918 χιλ. διανυκτερεύσεις καταγράφοντας μείωση -5,5%.

Σύμφωνα με την κατανομή των διανυκτερεύσεων στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας που αποτυπώνονται στο Γράφημα 2, το 87,7% των διανυκτερεύσεων πραγματοποιήθηκε στις εξής πέντε περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (22,2%), Κρήτης (20,1%), Αττικής (19,5%), Κεντρικής Μακεδονίας (14,2%) και Ιονίων Νήσων (11,8%).

Στο σύνολο των υπόλοιπων Περιφερειών αντιστοιχούν 12,3% διανυκτερεύσεις επί του συνόλου. Ακολουθεί η ποσοστιαία κατανομή των διανυκτερεύσεων ανά Περιφέρεια: Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (2,6%), Πελοποννήσου (2,4%), Ηπείρου (1,9%), Θεσσαλίας (1,8%), Δυτικής Ελλάδας (1,2%), Στερεάς Ελλάδας (1,1%), Βορείου Αιγαίου (0,9%) και Δυτικής Μακεδονίας (0,4%).

Γράφημα 2: Κατανομή Διανυκτερεύσεων 2023

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας – Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.3.2 Top-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Διανυκτερεύσεων

Την πρώτη θέση στις διανυκτερεύσεις - ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας - κατέχει η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με 50.643 χιλ. διανυκτερεύσεις. Το μεγαλύτερο μέρος των διανυκτερεύσεων προήλθε από το Ην. Βασίλειο (9.586 χιλ.) και την Γερμανία (9.356 χιλ.) ενώ ακολούθησαν οι ΗΠΑ (4.944 χιλ.) (Χάρτης 2).

Η Περιφέρεια Κρήτης βρέθηκε στη δεύτερη θέση με 45.837 χιλ. διανυκτερεύσεις έχοντας ως κύρια πηγή την Γερμανία (10.902 χιλ.) ενώ ακολούθησαν το Ην. Βασίλειο (6.916 χιλ.) και η Γαλλία (5.648 χιλ.). Η Περιφέρεια Αττικής βρίσκεται στην τρίτη θέση με 44.348 διανυκτερεύσεις με τον κύριο όγκο να προέρχεται από τις ΗΠΑ (5.660 χιλ.) και το Ην. Βασίλειο (5.030 χιλ.) ενώ ακολουθούν οι διανυκτερεύσεις των ταξιδιωτών από την Γερμανία (4.300 χιλ.).

Στην τέταρτη θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας με 32.272 χιλ. διανυκτερεύσεις, όπου οι ταξιδιώτες από την Γερμανία πραγματοποίησαν 10.195 χιλ. διανυκτερεύσεις και αποτέλεσαν την κύρια αγορά ενώ ακολουθήσαν σημαντικά χαμηλότερα οι ταξιδιώτες από την Ρουμανία και την Βουλγαρία με 3.148 χιλ. και 2.718 χιλ. διανυκτερεύσεις αντίστοιχα. Την πεντάδα των Περιφερειών συμπληρώνει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με 26.915 χιλ. έχοντας ως κύρια αγορά το Ην. Βασίλειο (9.357 χιλ.) ακολουθούμενο από την Γερμανία (4.229 χιλ.) και την Ιταλία (3.556 χιλ.).

Ακολούθησε η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης με 5.835 χιλ. διανυκτερεύσεις οι οποίες προήλθαν από την Γερμανία (1.236 χιλ.), την Τουρκία (1.212 χιλ.) και την Ρουμανία (1.087 χιλ.). Στην έβδομη θέση βρέθηκε η Περιφέρεια Πελοποννήσου με 5.540 χιλ. διανυκτερεύσεις με τον κύριο όγκο να προέρχεται από την Γερμανία (920 χιλ.) ακολουθούμενη από την Γαλλία (583 χιλ.) και τις ΗΠΑ (491 χιλ.). Στην έβδομη θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Ηπείρου (4.320 χιλ.) με κύρια αγορά την Γερμανία (754 χιλ.) ενώ ακολουθούν το Ηνωμένο Βασίλειο (460 χιλ.) και η Αλβανία (420 χιλ.). Ακολούθησε η Περιφέρεια της Θεσσαλίας με 4.077 χιλ. διανυκτερεύσεις έχοντας κύρια πηγή το Ηνωμένο Βασίλειο (1.207 χιλ.) ακολουθούμενο από την Ιταλία (453 χιλ.) και την Γερμανία (367 χιλ.).

Την δεκάδα συμπληρώνει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με 2.742 χιλ. διανυκτερεύσεις έχοντας ως κύρια αγορά την Γερμανία (572 χιλ.) και ακολουθούν το Ην. Βασίλειο (300 χιλ.) και η Αλβανία (189 χιλ.).

Στην 11η θέση η Στερεά Ελλάδα με 2.454 χιλ. διανυκτερεύσεις με κύριες πηγές τις ΗΠΑ (267 χιλ.), την Γερμανία (256 χιλ.) και την Γαλλία (200 χιλ.). Στην 12η θέση βρέθηκε η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου με 2.037 χιλ. διανυκτερεύσεις. Η πλειονότητα αυτών των διανυκτερεύσεων προήλθε από τις ΗΠΑ (507 χιλ.) ενώ ακολούθησαν αισθητά χαμηλότερα το Ην. Βασίλειο (197 χιλ.) και η Γερμανία (141 χιλ.). Στην τελευταία θέση της κατάταξης των Περιφερειών βρέθηκε η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με 918 χιλ. διανυκτερεύσεις, εκ των οποίων σχεδόν το 45% προήλθε από την Γερμανία (408 χιλ.) ενώ ακολούθησαν η Αλβανία (144 χιλ.) και σημαντικά χαμηλότερα η Ρουμάνια (με μόλις 27 χιλιάδες).

Στον χάρτη 2 παρουσιάζονται οι τρεις κύριες χώρες προέλευσης για κάθε Περιφέρεια βάσει του αριθμού των διανυκτερεύσεων.

Χάρτης 2. Top-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Διανυκτερεύσεων

1.4 Ταξιδιωτικές Εισπράξεις ανά Περιφέρεια

Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν σε 19.746 εκατ. € το 2023 παρουσιάζοντας αύξηση +14,4% σε σχέση με το 2022. (Πίνακας 5). Η πλειοψηφία των Περιφερειών παρουσίασε αύξηση των εισπράξεων. Η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση κατά +41,9% καταγράφηκε στην Περιφέρεια Κρήτης και ακολουθήσε η Περιφέρεια Αττικής με +32,9%. Αντίθετα η μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας κατά -23,4% και ακολουθήσε η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων με -21,8%.

Πίνακας 5: Ταξιδιωτικές Εισπράξεις 2023-2022

Θέση Κατάταξης 2023	Μεταβολή Θέσης Κατάταξης 2022-2023	Περιφέρειες	Εισπράξεις (σε εκατ. €)		%Μεταβολή 2023-2022
			2023	2022	
1	■	Νότιο Αιγαίο	5.341	4.707	13,5%
2	■	Κρήτη	5.196	3.661	41,9%
3	■	Αττική	3.787	2.849	32,9%
4	■	Ίονιοι Νήσοι	2.039	2.608	-21,8%
5	■	Κεντρική Μακεδονία	1.515	1.511	0,3%
6	■	Πελοπόννησος	383	453	-15,4%
7	▲	Ήπειρος	330	260	27,0%
8	▼	Ανατολική Μακεδονία-Θράκη	326	367	-11,1%
9	■	Θεσσαλία	253	231	9,8%
10	■	Δυτική Ελλάδα	210	221	-4,7%
11	■	Στερεά Ελλάδα	166	217	-23,4%
12	■	Βόρειο Αιγαίο	149	125	18,7%
13	■	Δυτική Μακεδονία	51	49	4,2%
Σύνολο			19.746	17.257	14,4%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας - Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.4.1 Κατάταξη Περιφερειών βάσει Εισπράξεων

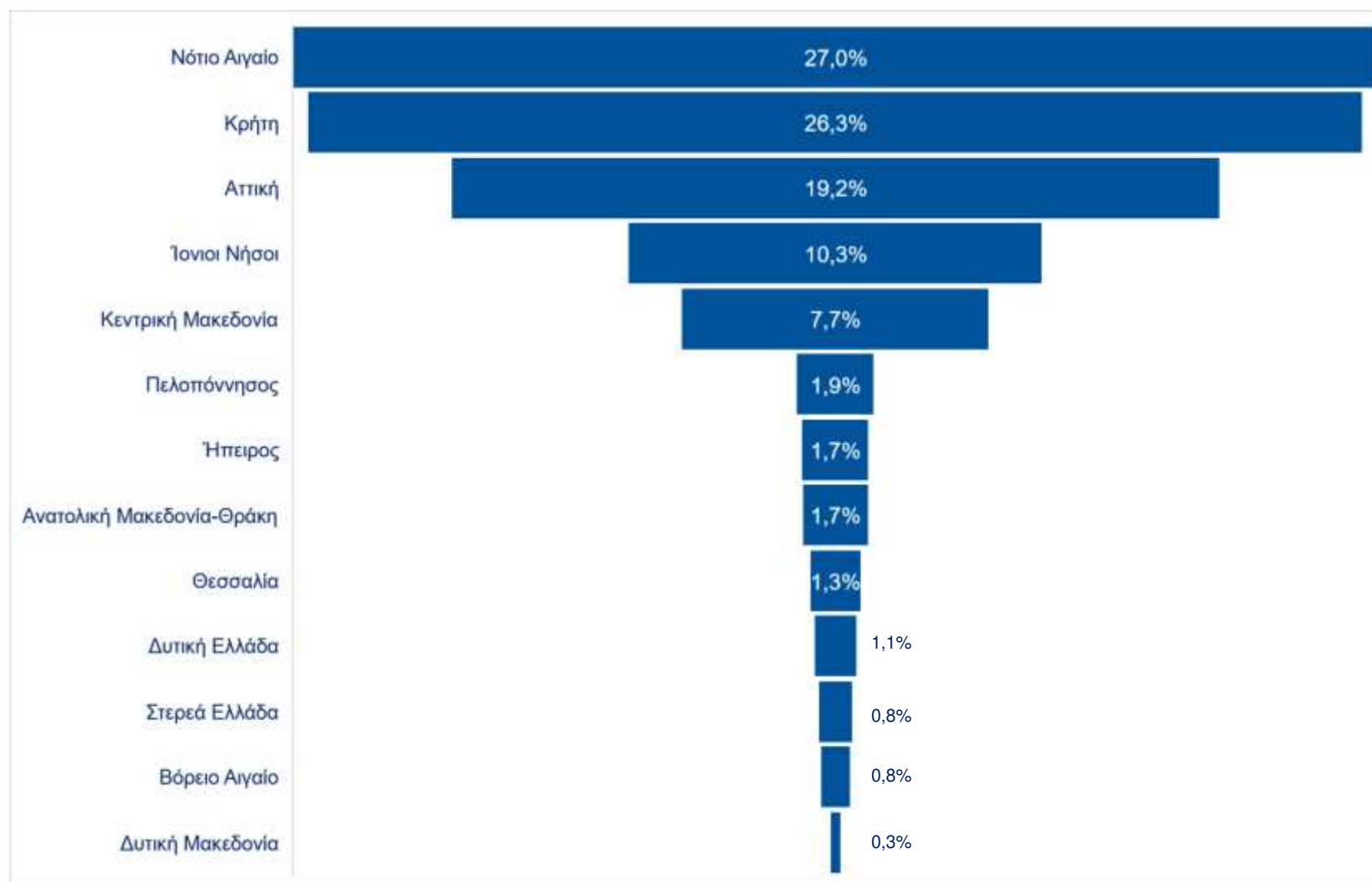
Στην πρώτη θέση της κατάταξης διατηρήθηκε η Περιφέρεια Νότιου Αιγαίου με εισπράξεις 5.341 εκατ. € παρουσιάζοντας αύξηση +13,5%. Στη δεύτερη θέση παρέμεινε η Περιφέρεια Κρήτης με 5.196 εκατ. € καταγράφοντας αύξηση +41,9% και στην τρίτη θέση με 3.787 εκατ. € παρέμεινε η Περιφέρεια Αττικής καταγράφοντας αύξηση +32,9%. Στην τέταρτη θέση διατηρήθηκε η Περιφέρεια των Ιονίων Νήσων με 2.039 εκατ. €, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση κατά -21,8%. Η πεντάδα των Περιφερειών συμπληρώνεται με την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας που παρέμεινε στην πέμπτη θέση με τις εισπράξεις να διαμορφώνονται σε 1.515 εκατ. €, παρουσιάζοντας οριακή αύξηση +0,3%.

Σταθερή στην έκτη θέση και η Περιφέρεια Πελοποννήσου με 383 εκατ. € σημειώνοντας μείωση -15,4% ενώ στην έβδομη θέση ανέβηκε η Περιφέρεια Ηπείρου με 330 εκατ. € σημειώνοντας αύξηση +27,0%. Η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης υποχώρησε στην όγδοη θέση με 326 εκατ. € καταγράφοντας μείωση -11,1%. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας τα έσοδα διαμορφώθηκαν σε 253 εκατ. € σημειώνοντας αύξηση +9,8%. Η δεκάδα συμπληρώνεται με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, η οποία κατάγραψε μείωση -4,7% υποχωρώντας σε 210 εκατ. €.

Ακολούθησε η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας που διατηρήθηκε στην 11η θέση με 166 εκατ. € σημειώνοντας μείωση -23,4%. Η Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου παρόλο που κατέγραψε αύξηση +18,7% ενώ τα έσοδα διαμορφώθηκαν σε 149 εκατ. €. Στην τελευταία θέση καταγράφοντας αύξηση κατά +4,2% βρέθηκε η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας με τις εισπράξεις να διαμορφώνονται μόλις σε 51 εκατ. €.

Σύμφωνα με την κατανομή των εισπράξεων στις 13 Περιφέρειες της Ελλάδας που αποτυπώνονται στο Γράφημα 3, το 90,5% των εισπράξεων πραγματοποιήθηκε στις εξής πέντε περιφέρειες: Νοτίου Αιγαίου (27,0%), Κρήτης (26,3%), Αττικής (19,2%), Ιονίων Νήσων (10,3%) και Κεντρικής Μακεδονίας (7,7%). Στο σύνολο των υπόλοιπων Περιφερειών (Πελοποννήσου, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, Ηπείρου, Θεσσαλίας, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας, Βορείου Αιγαίου και Δυτικής Μακεδονίας) αντιστοιχεί το 9,5% των εισπράξεων επί του συνόλου. Ακολουθεί η ποσοστιαία κατανομή των επισκέψεων ανά Περιφέρεια: Πελοποννήσου (1,9%), Ηπείρου και Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (1,7% αντίστοιχα), Θεσσαλίας (1,3%), Δυτικής Ελλάδας (1,1%), Στερεάς Ελλάδας και Βορείου Αιγαίου (0,8% αντίστοιχα) και Δυτικής Μακεδονίας (0,3%).

Γράφημα 3: Κατανομή Ταξιδιωτικών Εισπράξεων 2023

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας – Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.4.2 Top-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Ταξιδιωτικών Εισπράξεων

Στην πρώτη θέση στις ταξιδιωτικές εισπράξεις -ανάμεσα στις 13 Περιφέρειες της χώρας- βρίσκεται η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με 5.341 εκατ. €. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων προήλθε από την Γερμανία (1.001 εκατ. €) και το Ην. Βασίλειο (946 εκατ. €) ενώ ακολούθησαν οι ΗΠΑ (569 εκατ. €). (Χάρτης 3).

Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις για την Περιφέρεια Κρήτης διαμορφώθηκαν σε 5.196 εκατ. €. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων προήλθε από την Γερμανία (1.037 εκατ. €) και από το Ην. Βασίλειο (973 εκατ. €) ενώ ακολούθησε η Γαλλία (624 εκατ. €). Στην τρίτη θέση βρέθηκε η Περιφέρεια Αττικής με 3.787 εκατ. €, έχοντας κύριες πηγές τις ΗΠΑ (506 εκατ. €), το Ην. Βασίλειο (379 εκατ. €) και την Γερμανία (322 εκατ. €).

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων βρίσκεται στην τέταρτη θέση, με 2.039 εκατ. €. Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων προήλθε από το Ην. Βασίλειο 685 εκατ. €. και ακολουθούν αισθητά χαμηλότερα, οι εισπράξεις από την Γερμανία (332 εκατ. €) και την Ιταλία (203 εκατ. €). Την πεντάδα συμπληρώνει η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας καθώς οι εισπράξεις διαμορφώθηκαν σε 1.515 με το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων να προέρχεται από την Γερμανία 375 εκατ. €. ενώ ακολούθησαν οι εισπράξεις από την Ρουμανία (132 εκατ. €) και τη Σερβία (116 εκατ. €).

Ακολούθησε η Περιφέρεια Πελοποννήσου με 383 εκατ. €, έχοντας ως κύριες αγορές την Γερμανία (47 εκατ. €), την Γαλλία (34 εκατ. €) και τις ΗΠΑ (31 εκατ. €).

Οι εισπράξεις στην Περιφέρεια Ηπείρου διαμορφώθηκαν σε 330 εκατ. €, εκ των οποίων 46 εκατ. € προήλθαν από την Γερμανία, 42 εκατ. € από την Αλβανία και 41 εκατ. € από το Ην. Βασίλειο. Η Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας και Θράκης βρίσκεται στην όγδοη θέση της κατάταξης με 326 εκατ. €, εκ των οποίων 94 εκατ. € προήλθαν από την Τουρκία, 56 εκατ. € από την Ρουμανία και 44 εκατ. € από την Γερμανία.

Ακολούθησε η Περιφέρεια Θεσσαλίας με 253 εκατ. €, έχοντας ως κύρια αγορά το Ην. Βασίλειο (73 εκατ. €) ενώ ακολούθησαν η Γερμανία (25 εκατ. €) και η Ιταλία (21 εκατ. €). Τη δεκάδα συμπληρώνει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με 210 εκατ. €, έχοντας ως κύριες πηγές εσόδων την Αλβανία (33 εκατ. €), την Γερμανία (32 εκατ. €) και το Ην Βασίλειο (21 εκατ. €).

Στην 11η θέση βρίσκεται η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας με τις εισπράξεις να διαμορφώνονται σε 166 εκατ. €, έχοντας κύριες αγορές την Γερμανία (15 εκατ. €), την Γαλλία (13 εκατ. €) και το Ην. Βασίλειο (11 εκατ. €). Τα έσοδα για την Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου διαμορφώθηκαν σε 149 εκατ. €. Κύριες πηγές προέλευσης των εσόδων αποτέλεσαν οι ΗΠΑ (33 εκατ. €) και το Ην. Βασίλειο (17 εκατ. €) και ακολούθησε χαμηλότερα η Γερμανία (6 εκατ. €).

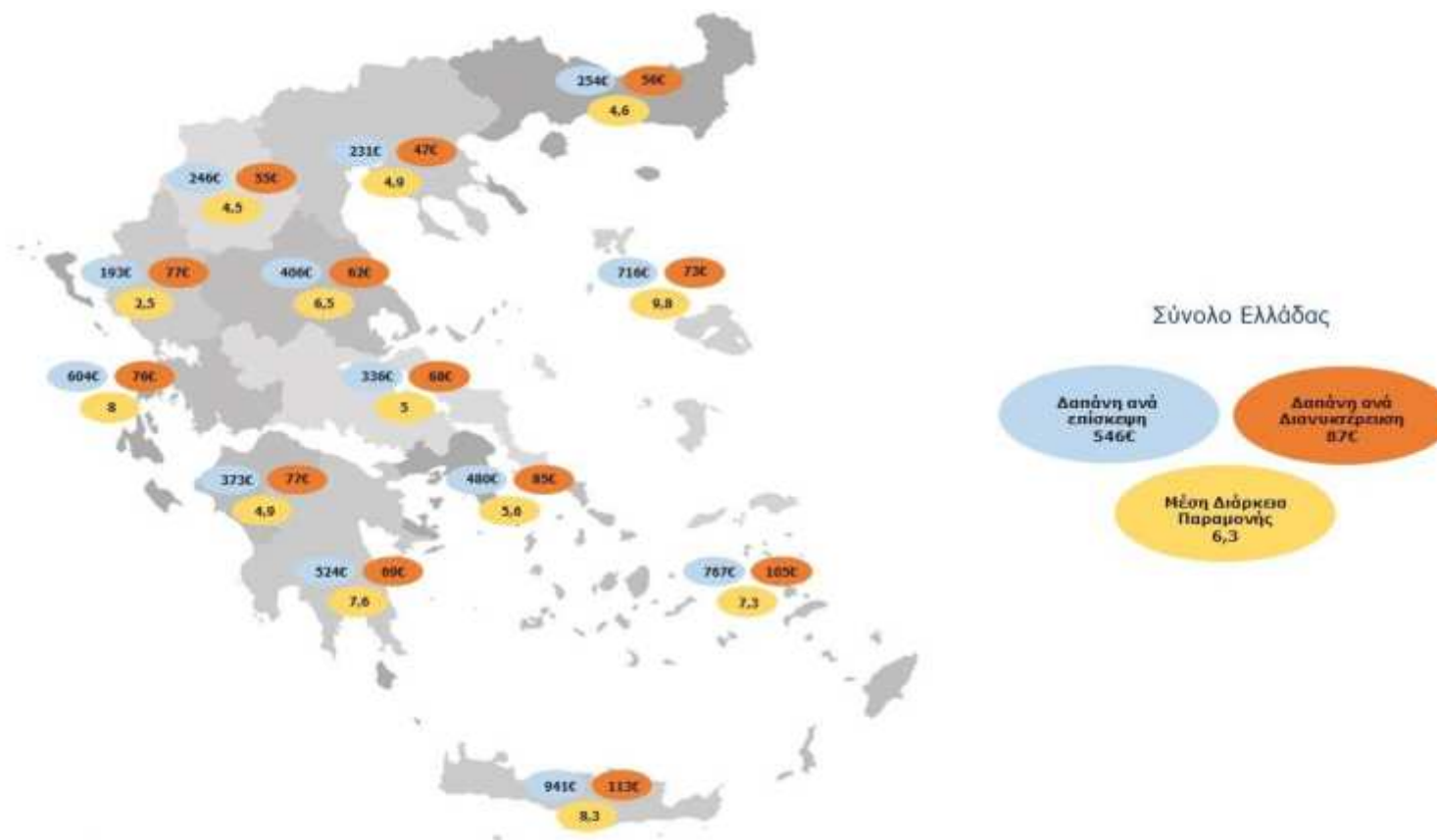
Στην τελευταία θέση των εισπράξεων, στο σύνολο των 13 Περιφερειών, βρίσκεται η Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, με τα συνολικά έσοδα να διαμορφώνονται μόλις σε 51 εκατ. €. Κύρια πηγή αποτέλεσε η Γερμανία (19 εκατ. €) ενώ ακολούθησαν η Αλβανία (10 εκατ. €) και σημαντικά χαμηλότερα η Ρουμανία (μόλις 0,9 εκατ. €).

Στον χάρτη 3 παρουσιάζονται οι τρεις κύριες χώρες προέλευσης σε κάθε Περιφέρεια βάσει του αριθμού των ταξιδιωτικών εισπράξεων.

Χάρτης 3. Top-3 κύριων αγορών ανά Περιφέρεια βάσει Εισπράξεων

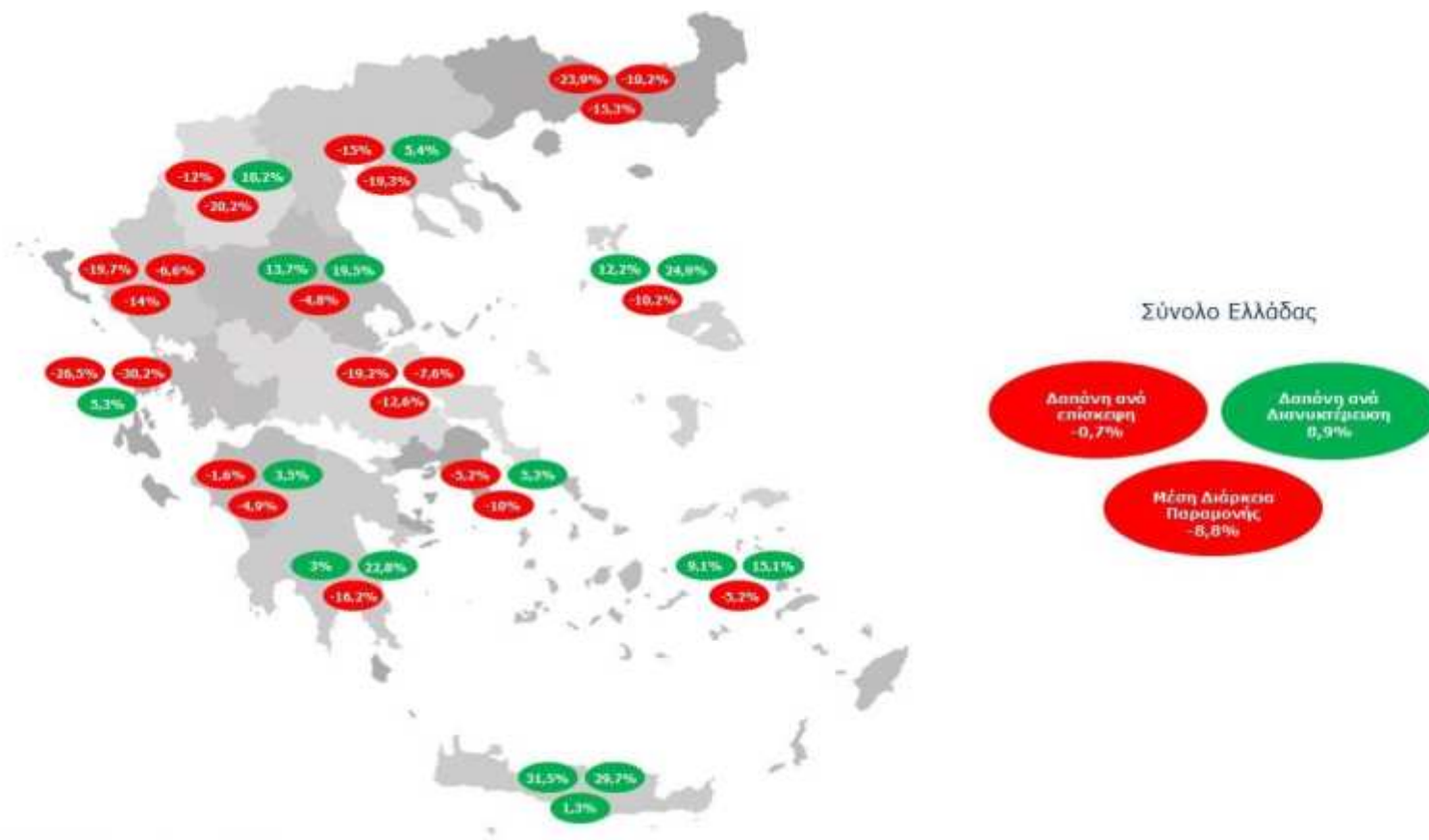

Χάρτης 4. Δαπάνη ανά Επίσκεψη, Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση, Μέση Διάρκεια Παραμονής 2023/2022

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος – Επεξεργασία: INSETE Intelligence

Χάρτης 5. Μεταβολή Δαπάνης ανά Επίσκεψη, Δαπάνης ανά Διανυκτέρευση, Μέση Διάρκεια Παραμονής 2023/2022

Πηγή: Τρόλεϊ της Ελλάδας – Επεξεργασίες INSETE Intelligence

1.5 Δαπάνη ανά Επίσκεψη ανά Περιφέρεια

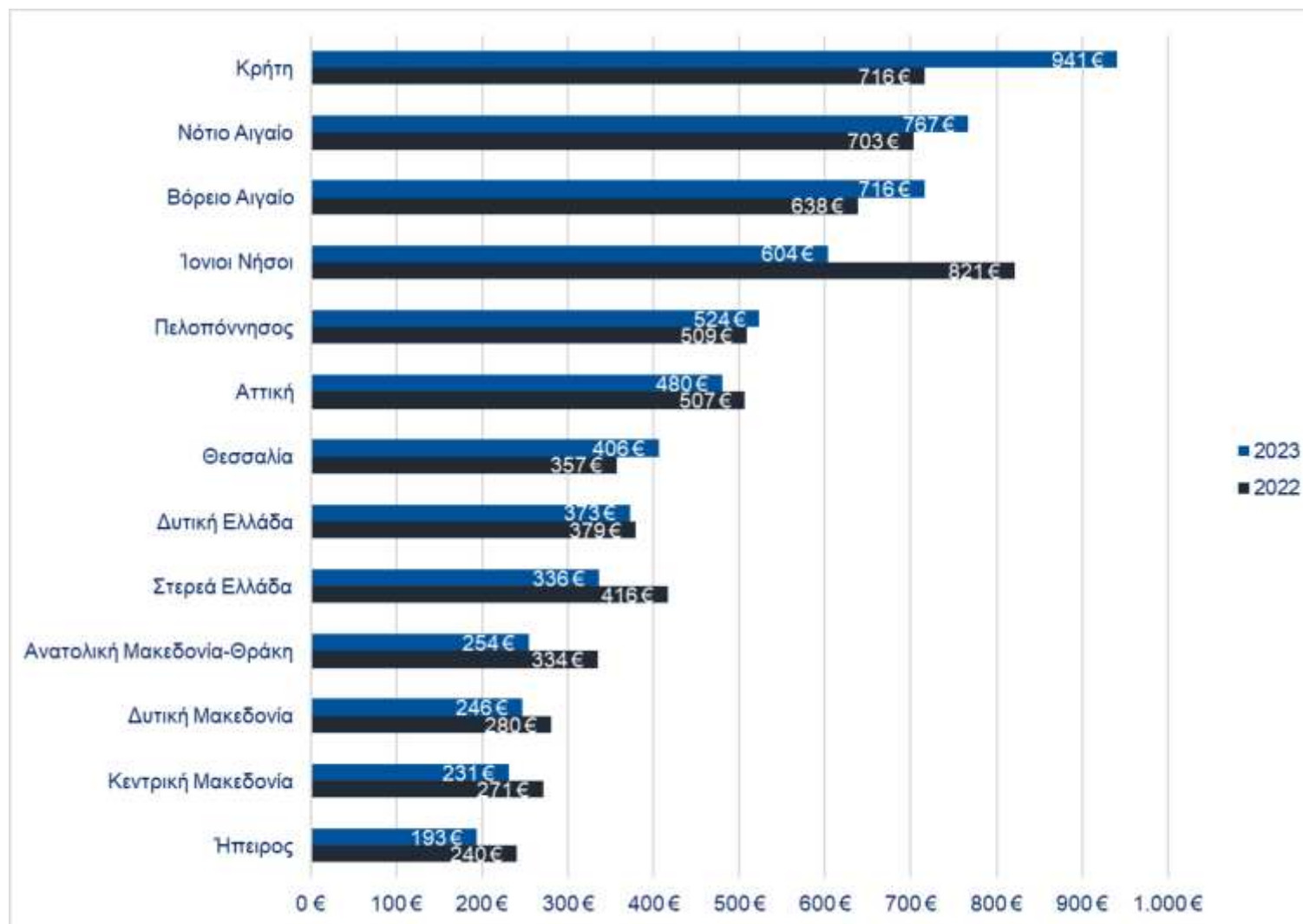
Η δαπάνη ανά επίσκεψη ανά Περιφέρεια στις 13 Περιφέρειες της χώρας το 2023 διαμορφώθηκε κατά μέσο όρο στα 546 € έναντι 550 € το 2022, παρουσιάζοντας μείωση κατά -0,7%. Η μείωση αυτή, παρά την αύξηση της μέσης δαπάνης ανά διανυκτέρευση κατά +8,9% (από 80 € σε 87 €), οφείλεται αφενός στη μείωση της μέσης διάρκειας παραμονής κατά -8,8% (από 6,9 σε 6,3 διανυκτερεύσεις) και αφετέρου της μετατόπισης της ζήτησης (βλ. Πίνακα 3) προς Περιφέρειες με χαμηλότερη Μέση Δαπάνη ανά Επίσκεψη όπως η Αττική και η Ήπειρος (480 € και 193 € αντίστοιχα έναντι € 546 για το σύνολο των Περιφερειών). Η μεταβολή της δαπάνης διαφοροποιείται ανά Περιφέρεια (βλ. γράφημα 4), με πέντε Περιφέρειες (Κρήτη, Νότιο Αιγαίο, Βόρειο Αιγαίο, Πελοπόννησο και Θεσσαλία) να παρουσιάζουν αύξηση ενώ οι υπόλοιπες εννέα παρουσιάζουν μείωση.

Η υψηλότερη δαπάνη ανά επίσκεψη το 2023 καταγράφηκε στην Περιφέρεια Κρήτης με 941 € παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη αύξηση τόσο ποσοστιαία όσο και σε απόλυτες διαφορές κατά +31,5%/+225 € σε σύγκριση με το 2022. Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου η μέση δαπάνη ανά επίσκεψη αυξήθηκε κατά +9,1%/+64 € φτάνοντας τα 767 €. Στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου η δαπάνη ανά επίσκεψη αυξήθηκε κατά +12,2%/+78 € και διαμορφώθηκε σε 716 €. Η μεγαλύτερη μείωση τόσο ποσοστιαία όσο και σε απόλυτες διαφορές κατά -26,5%/-217 € καταγράφηκε στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων όπου η δαπάνη ανά επίσκεψη διαμορφώθηκε σε 604 €. Αξιοσημείωτο είναι πως μόνο 4 Περιφέρειες (Ιόνιοι Νήσοι, Κρήτη, Νότιο Αιγαίο και Βόρειο Αιγαίο) κατέγραψαν μέση δαπάνη ανά επίσκεψη μεγαλύτερη του μέσου όρου της Ελλάδας το 2022 (550 €) ενώ οι υπόλοιπες 9 κινήθηκαν κάτω του μέσου όρου.

Αύξηση κατά +3,0%/+15 € σημειώθηκε στην Περιφέρεια Πελοποννήσου, με τη δαπάνη ανά επίσκεψη να ανέρχεται σε 524 €. Μείωση της δαπάνης κατά -5,2%/-27 € σημειώθηκε και στην Περιφέρεια Αττικής όπου η δαπάνη ανήλθε σε 480 €. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας καταγράφηκε αύξηση δαπάνης κατά +13,7%/+49 €, με την δαπάνη ανά επίσκεψη να ανέρχεται σε 406 €. Αντίθετα, μείωση δαπάνης ανά επίσκεψη καταγράφηκε στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά -1,6%/-6 € ενώ η δαπάνη ανά επίσκεψη διαμορφώθηκε σε 373 €.

Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η δαπάνη ανά επίσκεψη μειώθηκε στα 336 € παρουσιάζοντας πτώση -19,2%/-80 €. Σημαντική μείωση σημειώθηκε και στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κατά -23,9%/-80 € με τη δαπάνη ανά επίσκεψη να διαμορφώνεται σε 254 €. Η δαπάνη ανά επίσκεψη στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας διαμορφώθηκε σε 246 € καταγράφοντας μείωση -12,0%/-34€. Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας η δαπάνη ανά επίσκεψη εκτιμάται σε 231 € καταγράφοντας μείωση -15,0%/-41 €. Τέλος, στην Περιφέρεια Ηπείρου το 2023, η δαπάνη ανά επίσκεψη διαμορφώθηκε σε 193 € καταγράφοντας μείωση -19,7%/-47 €.

Γράφημα 4: Δαπάνη ανά Επίσκεψη ανά Περιφέρεια 2023-2022

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας – Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.6 Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση ανά Περιφέρεια

Η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση στις 13 Περιφέρειες της χώρας το 2023 διαμορφώθηκε 87 € έναντι 80 € το 2022 παρουσιάζοντας αύξηση +8,9%/+7 €. Η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση διαφοροποιείται ανά Περιφέρεια (βλ. Γράφημα 5), με τέσσερις Περιφέρειες (Ήπειρος, Στερεά Ελλάδα, Ανατολική Μακεδονία-Θράκη και Ιόνιοι Νήσοι) να παρουσιάζουν μείωση ενώ οι υπόλοιπες εννέα παρουσιάζουν αύξηση. Η υψηλότερη δαπάνη ανά διανυκτέρευση για το 2023 καταγράφηκε στην Περιφέρεια Κρήτης με 113 € παρουσιάζοντας τη μεγαλύτερη αύξηση τόσο ποσοστιαία όσο και σε απόλυτες διαφορές κατά +29,7% /+6 €. Ακολούθησε η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου με την δαπάνη να ανέρχεται σε 105 € παρουσιάζοντας αύξηση +15,1%. Αξιοσημείωτο είναι πως μόνο σε αυτές τις 2 Περιφέρειες η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση ήταν υψηλότερη από το μέσο όρο της Ελλάδας το 2023 (85 €) ενώ οι υπόλοιπες 10 κινήθηκαν κάτω του μέσου όρου.

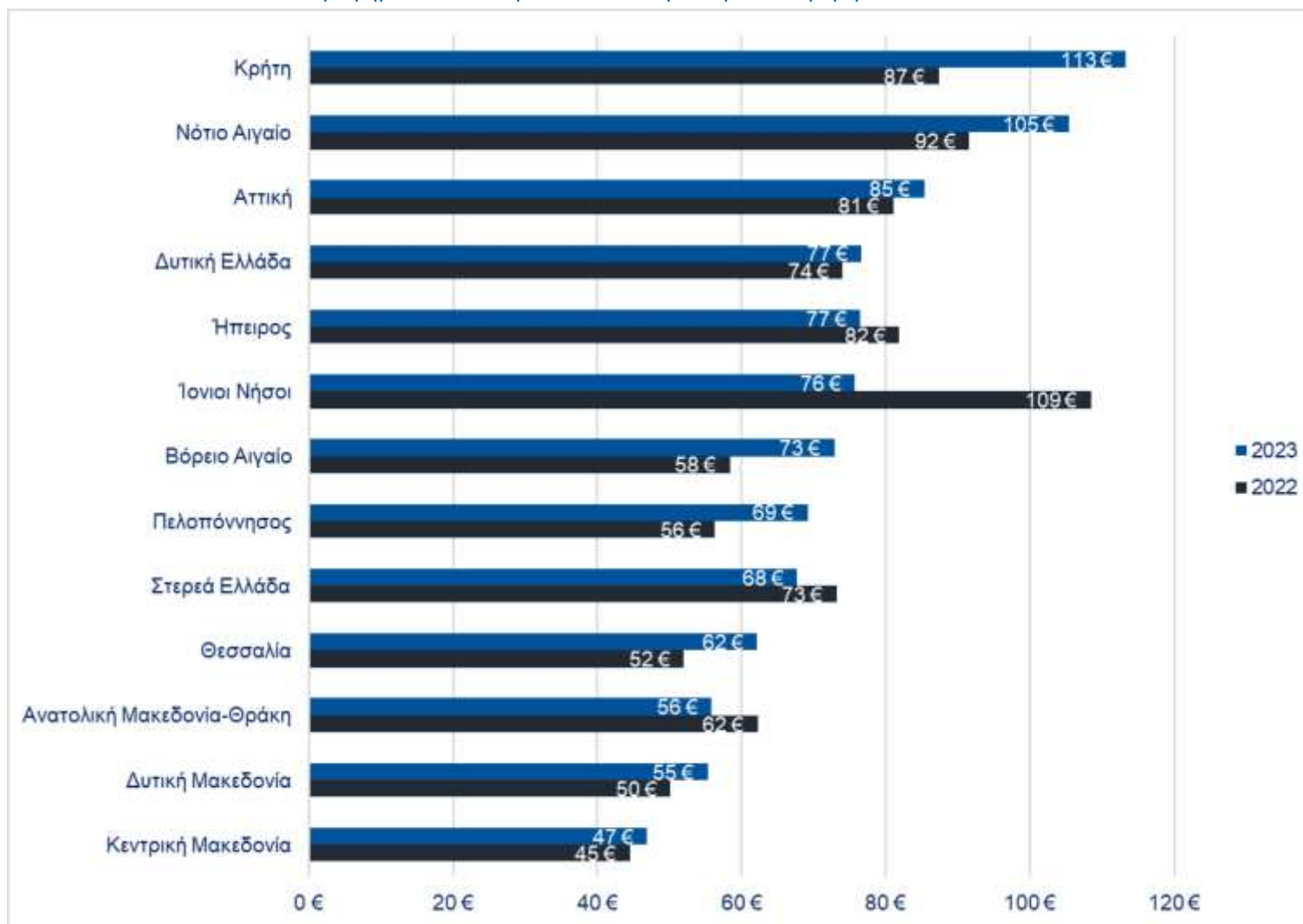
Στην Περιφέρεια Αττικής καταγράφηκε αύξηση +5,3% με την δαπάνη ανά διανυκτέρευση να ανέρχεται στα 85 €. Αύξηση κατά +3,5% καταγράφηκε στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τη μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση να ανέρχεται σε 77 €. Αντίθετα μείωση κατά -6,6% σημειώθηκε και στην Περιφέρεια Ηπείρου με τη δαπάνη ανά διανυκτέρευση να διαμορφώνεται επίσης σε 77 €.

Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων σημειώθηκε η μεγαλύτερη μείωση τόσο ποσοστιαία όσο και σε απόλυτες διαφορές κατά -30,2%/-33 € με τη δαπάνη ανά διανυκτέρευση να διαμορφώνεται σε 76 €. Επιπρόσθετα, στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου η δαπάνη ανήλθε σε 73 € καταγράφοντας αύξηση +24,9%. Παρόμοια εικόνα και στην Περιφέρεια Πελοποννήσου όπου η δαπάνη ανά διανυκτέρευση ανήλθε σε 69 € σημειώνοντας αύξηση +22,8%. Στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση διαμορφώθηκε σε 68 € παρουσιάζοντας μείωση -7,6%. Αντίθετα, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας καταγράφηκε αύξηση +19,5% ενώ η δαπάνη ανά διανυκτέρευση ανήλθε σε 62 €.

Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης καταγράφηκε μείωση -10,2% και η δαπάνη διαμορφώθηκε σε 56 €. Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας η μέση δαπάνη ανά διανυκτέρευση διαμορφώθηκε σε 55 € παρουσιάζοντας αύξηση +10,2%.

Τέλος, η δαπάνη ανά διανυκτέρευση στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας κατέγραψε αύξηση +5,4% και διαμορφώθηκε σε 47 €

Γράφημα 5: Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση ανά Περιφέρεια 2023-2022

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας – Επεξεργασία: INSETE Intelligence

1.7 Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια

Η μέση διάρκεια παραμονής ανά επίσκεψη στις Περιφέρειες της Ελλάδας διαμορφώθηκε σε 6,3 διανυκτερεύσεις το 2023, έναντι 6,9 το 2022 καταγράφοντας μείωση -8,8%. Η μέση διάρκεια παραμονής διαφοροποιείται ανά Περιφέρεια (βλ. Γράφημα 6), με δύο Περιφέρειες (Ιόνιοι Νήσοι και Κρήτη) να παρουσιάζουν αύξηση ενώ οι υπόλοιπες εννέα παρουσιάζουν μείωση.

Η μέγιστη διάρκεια παραμονής με 9,8 διανυκτερεύσεις καταγράφηκε στην Περιφέρεια Βορείου Αιγίου παρουσιάζοντας μείωση -10,2%.

Ακολουθεί η Περιφέρεια Κρήτη με 8,3 διανυκτερεύσεις παρουσιάζοντας αύξηση +1,3%. Αύξηση καταγράφηκε στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων κατά +5,3% ενώ η μέση διάρκεια παραμονής ανήλθε σε 8,0 διανυκτερεύσεις.

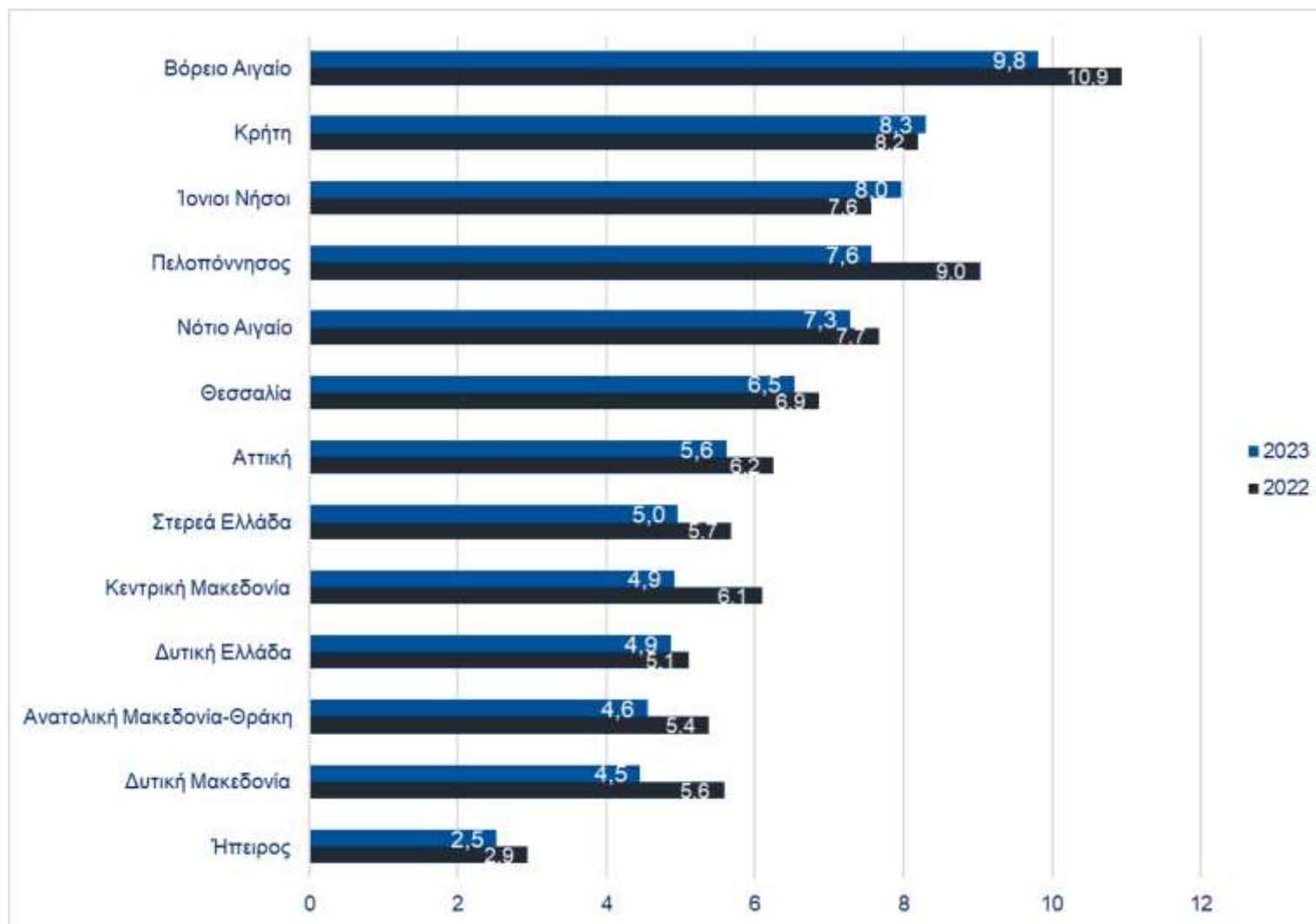
Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου καταγράφηκε μείωση -16,2% ενώ η μέση διάρκεια παραμονής διαμορφώθηκε σε 7,6 διανυκτερεύσεις. Στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου η μέση διάρκεια παραμονής διαμορφώθηκε σε 7,3 διανυκτερεύσεις καταγράφοντας μείωση -5,2%. Στην Περιφέρεια Θεσσαλίας η μέση διάρκεια παραμονής ανά επίσκεψη διαμορφώθηκε σε 6,5 διανυκτερεύσεις, καταγράφοντας μείωση -4,8%.

Μείωση κατά -10,0% σημειώθηκε στην Περιφέρεια Αττικής όπου η μέση διάρκεια παραμονής διαμορφώθηκε σε 5,6 διανυκτερεύσεις ενώ στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας η μέση διάρκεια παραμονής διαμορφώθηκε σε 5,0 διανυκτερεύσεις καταγράφοντας μείωση κατά -12,6%.

Στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας οι διανυκτερεύσεις διαμορφώθηκαν σε 4,9 καταγράφοντας μείωση -19,3% και -4,9 αντίστοιχα. Στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης παρουσιάστηκε μείωση -15,3% με 4,6 διανυκτερεύσεις. Στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας η μέση διάρκεια παραμονής ανά επίσκεψη διαμορφώθηκε σε 4,5 διανυκτερεύσεις, καταγράφοντας τη μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση κατά -20,2%.

Τέλος, η ελάχιστη διάρκεια παραμονής το 2023, σημειώθηκε στην Περιφέρεια Ηπείρου όπου σημειώθηκε μείωση κατά -14,0% ενώ καταγράφηκαν μόλις 2,5 διανυκτερεύσεις.

Γράφημα 6: Μέση Διάρκεια Παραμονής ανά Περιφέρεια 2023-2022

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας – Επεξεργασία: INSETE Intelligence

Ηλεκτρονικές Πηγές

Οικονομικό Δελτίο. (2006, 07). Ανάκτηση από Τράπεζα της Ελλάδας: <https://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/oikodelt200607.pdf> *Ημερομηνία ανάκτησης 23/5/2022*

Τράπεζα της Ελλάδας. (2024, 03). Ανάκτηση από Τράπεζα της Ελλάδας: <https://www.bankofgreece.gr/statistika/ekswterikos-tomeas/isozygio-plhrwmwn/taksidiwtikes-yphresies>

Φωτογραφία. (2017). *Marketing Greece*. Ανάκτηση από Wanderlust: <https://www.marketinggreece.com/content-library/kythera>

Η παρούσα μελέτη υλοποιήθηκε από το INSETE στο πλαίσιο της Πράξης: «Ενίσχυση της θεσμικής και επιχειρησιακής ικανότητας του ΣΕΤΕ» με κωδικό MIS 5000993, η οποία εντάσσεται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση ΕΣΠΑ 2014-2020”** και συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
**Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

www.insete.gr
intelligence@insete.gr
210-3244368